

SAMOBORSKI LIST

— Glasilo za lokalne interese. —

God. XI.

U Samoboru, 1. prosinca 1916.

Br. 23.

„Samoborski List izlazi svakog 1. i 15. u mjesecu. — PRETPLATA na pol godine za domaće K 2-50, vanjske K 3, a inozemstvo K 5.

Uprava i uredništvo nalazi se
TRG LEOPOLDA SALVATORA br. 3
(tiskara S. Šek.)

OGLASE prima uprava prema cjeniku. Za oglase, koji se više puta uvrćuju, daje se znatan popust. Rukopisi se ne vraćaju.

Kralj Franjo Josip I.

S vrućom suzom harnog djeteta stojimo u duši kraj odra dobrog oca našeg, velikog vladara, Njegovog carskog i kraljevskog apostolskog Veličanstva Franje Josipa Prvoga.

Kroz dugi niz godina vladavine Njegove pratila ga je hrvatska vjernost i hrvatska iskrena ljubav u svim lijepim i teškim trenucima Njegova života, a i preko groba Mu ostaje zahvalan hrvatski narod, koji prenosi svoja nepromjenljivo lojalna čuvstva na Njegovog nasljednika, Njegovo carsko i kraljevsko Veličanstvo Karla.

Svevišnjega pak molimo, da usliša molitve pokojnoga kralja, što ih je On upravljao nebesima za blagoslov naroda Svojih — i da usliša naše prošnje za pokoj plemenite duše Njegove.

Tako se i naše mjestance, u kojemu je baš i u zadnje vrijeme udostojalo boraviti više članova Previšnjeg vladalačkog Doma, pridružuje kod ovog bolnog rastanka s Visokim Pokojnikom onom općenitom pokliku:

**Slava, slava i trajna uspomena Njegovom
Veličanstvu kralju**

Franji Josipu Prvomu!

Zagrebačka komora i ratni zajam.

Trgovačka i obrtnička komora zagrebačka preporučila je svojim interesentima učestvovanje kod subskripcije petog ratnog zajma ovom okružnom:

„Za pokriće ratnih troškova emitira državna vlast uz osobito povoljne uvjete peti ratni zajam, te opravdano računa na odziv najširih slojeva pučanstva.

Ova emisija dolazi napose domaćoj trgovini, obrtu i industriji u zgodan čas, jer im pruža mogućnost, da znatan dio raspoloživih zalaha gotova novca, nagomilana usljed poslovnog zastojanja, koristivši u uložiti u nadasve sigurne državne vrijednosne papire ukamativši sa 6,25. odnosno 6 35%.

Potpisivanje ratni zajam ne vrši se, dakle samo patriotska dužnost, nego radi i u dobro shvaćenom vlastitom interesu.

Kako su privredni krugovi kraljevine Hrvatske i Slavonije na potpisivanju dotadašnjih ratnih zajmova dolično učestvovali, očekiva se pouzdanost, da će se oduševljenom požrtvovnošću iskazati i kod petog zajma, te tako doprinijeti neslomivosti gospodarstvene snage naše slavne monarhije.

Trgovačka i obrtnička komora zagrebačka moli stoga sve svojevijećnike, trgovce, obrtnike, industrijska poduzeća i novčane zavode, a naročito vojne i javne dobavljače da što izdašnjim iznosima sudjeluju i kod potpisivanja ovog ratnog zajma, stim više što obveznice, odnosno međutornice istoga osim neobično visokog ukamaćenja pružaju u prometu upravo izvanredne trajne pogodnosti, a 6% ne obveznice mogu se upotrebiti i za plaćanje poreza od ratne dobiti (zak. čl. XXIX 1916).“

Domaća vijesti.

Svečane zadušnice za Kralja Franje Josipa I. Jučer u 9 sati služene su svečane zadušnice za blagopokornog Kralja. Zadušnicam prisustvovali su vojnički dostojan-

stvenici, oblasti, sud, općine školska, mladež sva društva mnogo građanstva i mnoštvo naroda. Zadušnice služio je veličasni gosp. župnik Zjanić uz asistenciju g.g. kapelana. Naša „Jeka“ odpjevala za vrijeme mise dvije težaljke. Tako je naš Samobor na dostojan način dao izraz svoje boli za nezaboravnog kralja: Slava mu vječna.

Crkvene vijesti U nedjelju dne, 3. o. mj. služiti će se u župnoj crkvi u 5 sati u jutro prva zornica. Tako će biti svake nedjelje kroz Advenat, dok će se svakim danom služiti u 6 sati.

Milodari Za kip Marijin darovali su: g.ija Derenčin r. Jurčić iz Koprivnice 10 K; g. N. N. 20 K. Za kapelu sv. Mihailja darovala je obitelj Herceg na spomen zlatnog pira oca očetelji Marka Hercega 20 K. Za kapelu sv. Ane; g.ija Derenčin r. Jurčić iz Koprivnice 10 K. Za kapelu sv. Filipa i Jakoba g. N. N. 20 K. Za popravak orgulja u župnoj crkvi g.ija Derenčin 20 K. g. A. Međved 2 K. Svim plemenitim darovateljima izrazuje župni ured najtopliju zahvalu.

Zaprisegnuće vojnika u našoj bolnici. Na 24. pr. mj. bila je u 9 sati u jutro svečana misa u župnoj crkvi, a zatim prisega u samostanskom vrtu. Vojništvo položilo je prisegu u ruke gg. kapetana Trohe i natporučnika Pá-a.

Knjige društva Sv. Jeronima. Književno društvo Sv. „Jeronima“ izdalo je za ovu godinu 5 knjiga (to: 1). Katolik na diepu. Napisao španjolac Isusovac Palau a preveo dr. Ivan Šarić, biskup.) 2). Voljoda Katimir historijska pripovijest, napisao ju naš Samoborac Mijo Lamot, župnik u Badiljevini. 3). Sveto pismo (nastavak Život Isusov) priredio za puk dr. Đenko Gudek. 4). Zarazne bolesti, savjeti hrvatskome puku, napisao dr. Radovan Marković. 5). Danica, koledar za god. 1917.

Knjige su vrlo lijepe i vrijedne svake preporuke. Još ćemo se osvrnuti na njih.

Članovi koji plate jednom za uvijek 10 K (deset) dobivaju ih svake godine dok

To je eto u kratkim i najkrupnijim crtama slika najnovije drame našega najplodnijega i najuspješnijega dramatskoga pjesnika Petra Petrovića. Do sada je izdao g. Petrović „Rkača“ „Rušku“ „Suzu“ „Duše“ „Šumu“ i „U naviljicama“ — i sve ove drame su bile prikazivane (osim posljednje!) ne samo u Zagrebu, nego svugdje, gdje se govori hrvatskim jezikom, i to s vidljivim uspjehom.

Od svih ovih drama mu je po mom skromnom sudu najbolje uspjela „Šuma“, ali izgleda da će ova najnovija drama nadmašiti i jačinom misli i vrsnoćom radnje istu „Šumu“.

Glavna karakteristika gosp. Petrovića kao dramatskoga pjesnika je ta, što on svoje junake uzima iz naroda (ličkoga), te ih iznosi sa svim njihovim vrlinama i porocima.

Nema u njegovim radnjama ništa ishitrena, navijena, nego onako, kako jest. To je odlika, koja inače mnogim i mnogim drugim književnicima u velike fali.

Druga karakteristika je, što je prvi puta došla do jasnoga izražaja u njegovoj „Šumi“, da nakon dovršene radnje izmiruje i taloži brutalnosti života Profinjenu i nada sve osjetljivu dušu pjesnika Petrovića ne zadovoljava sama iznesena istina. Ne zadovoljava ga, jer je gruba i u suštini svojoj mo-

god živu besplatno. Nečlanovi mogu ih dobiti za 2 K godišnje. Prije bilo 1 K, ali radi skupocine papira, i tiska povišeno na 2 K.

Naš Samobor ima samo 53 doživotna člana a sela u okolici oko 30 članova. To je svakojako malo i za Samobor i za našu okolicu. Za dobru poučnu knjigu mora se nešto žrtvovati. No 10 K platiti i dobiti doživotno po 5 lijepih knjiga, to je zaista mala žrtva, sa strane društva sv. Jeronima veliki dar. Tko hoće pristupiti društvu neka se javi kod župnog ureda.

Javio se iz zarobljenštva. Kadet Ivan Katić javio se iz ruskog zarobljenštva. Zarobljen je na 30. srpnja kod Stanislavova.

Darovi. Umjesto vjenca na odar šogorice Josipe Herceg darovao je g. Gjurio Herceg 2 K. za Crveni križ samoborski, 2 K. za siročad patih junaka općine Samobor, a 2 K. kao božićni dar za vojnike u ratu.

Posebni vlak za Kazalište. Na 9. o. mj. biti će premijera „Mraka“, drame koju je napisao g. Petrović. Želja je mnogih da prisustvuju toj predstavi, te je pokrenuta akcija, da se uzme posebni vlak za taj dan. Svi koji žele toj predstavi prisustvovati, neka se jave kod g. dr. Breyera.

Papirnatu krunu. Saznajemo, da su kod austro-ugarske banke pospješene pripreme za izdavanje papirnatih kruna, koje će ući u promet još prije božića. U Njemačkoj postoje papirnat komadi od 1 marke već od početka rata.

Lihvarstvo. Kako doznajemo prodavalo se prošlog tjedna 1 litra ječma po 2 K. Žao nam je, da ne možemo saznati imena tih poštenjaka koje je lakomost za novcem tako daleko zavela. Ako saznamo njihova imena, tu ćemo ih bez milosrdja ožigosati.

Porušena obala gradne. Od Novog trga vodi veoma lijepi put uz Gradnu kojim ljudi rado šecu i idu na kolodvor. Kod drugog mlina razderala je voda na jednom mjestu već do polovice taj put i ne bude li se to popravilo, nastat će rupa i bit će prolaz zapriječen. Držimo, da se tu načini jedan betonski zid, bilo bi to za uvjete za-

Petar Petrović: „Mrak“.

Vraća se sa ratišta kao invalid Željani je zagrijeti svoje misli i drage, a bolni osjećaj vlastite nesreće razdira mu srce sve to jače, što se više približuje rođenom pragu. Ipak — nosi ga nada, da će doma naći toplo ognjište, a nježna pažnja majke, žene, domara da će učiniti, pa će lakše zaboraviti doživjele strahote rata i lakše podnašati grozne posljedice njegove, kojega je i on jedna žrtva. — Jedva pogadja u svoju rodnu kuću i tu se sada odigrava sama radnja puna snažnih i potresnih dramatskih momenata. Mjesto svjetlih slika tihoga i samopregornog obiteljskog života, u kojima mu bio jedini zalag izmirenja s vlastitom težinom i okrutnom sudbom — nalazi rastrgani život, razrušeno ognjište. Strasti i zloća, koja se udomila pod vlastitim mu krovom, navlače mrak u dušu njegovu, potamnjuju one toplje, svjetle slike o mirnom životu.

Bez žalbe na svijet i na svoj udes, bez osvetnih, gadnih želja u srcu, o. ilazi i gubi se jedan unšten život . . . Tako se gubi kaplja kiše, prokapala za strahotne oluje, a privučena toplinom i snagom sunca, — gubi se u v. sinama, koje su bliže suncu, a dalje zemlji i blatu njezinom

mentana. A Petrović pozna narod, iz kojeg je nikao i on ga znade, da nije tako zločest i pokvaren, kakov se pokazuje u svom vanjskom životu. To će i biti što ga je potaklo kako u „Šumi“ tako i u „Mraku“, da već odigranu potresnu dramu završi i izgadi pjesmom miroljubija i praštanjem. I u tom izmirivanju, u toj pjesmi iskrnje ljubavi sudjeluje kod g. Petrovića cijela priroda. U „Šumi“ se za taj instvene mjesec čine dijeli od ovoga svijeta jedna ispačena duša — ispačena, ali velika u praštanju, velika u ljubavi. U „Mraku“ opet za punog sunčanoga sjaja spoznaje, isto tako ispačena, duša svu vrijednost i pravo na život u međusobnom praštanju i čistoti od osvetnih misli. U ovim evo momentima sadržana je snaga Petrovićeve „Šume“ i najnovijeg mu djela „Mraka“. Ako već ništa drugo, ovi momenti označuju g. Petrovića kao pravog, rođenog pjesnika.

Premijera „Mraka“ biti će kako se čuje još prvom polovicom ovoga mjeseca, pa kako g. Petrović već od dva mjeseca uređuje kod nas u Samoboru kao kol. šumar, shvatljivo je samo sobom, da je među našim građanstvom zanimanje za ovu predstavu veliko.

Mahores.

prečeno, dočim ovi popravci stoje više nego bi bio trošak zida. Uz put uras'o je mnogo divlje akacije a to bi valjalo odrezati jer je ružna.

Z.—

Kradja koža kod g. A. Filipca.
Već prošle godine na 20° opazio je gosp. Filipc, da mu je iz skladišta ukradena jedna koža, nu budući nije mogao pronaći krivca, to je tu stvar zaštitio i nije iste prijavio na policiju. Prošlog mjeseca 25. javio mu njegov naučnik, da u skladištu manjka jedna koža i da je lokot kojim je bilo skladište zatvoreno potrgan. Pregledajući pomnije skladište, opazio je, da mu manjkaju dvije volovske kože. G. Filipc prijavio stvar policiji i žandarima, koji su nakon nekoliko dana pronašli kože i krivce u osobama Aloisa Sečnja i Franje Franjka. Ista dvojica služila su prije kao sluga kod g. Filipca i tako poznavali točno spremište i kradi kožu. Oba su zatvorena i do sele priznali, da su ukrali 9 komada koža. Kada će stvar biti kod suda riješena, donjeli ćemo cijelu stvar na javu.

Pri stari cirkvici.

Daleko vu šumci
Stara cirkva stoji,
Već gori sto let,
Jen zvonček zvoní.

Kad rano se v jutro
Sunčece zbudí,
Pri cirkvi najrajše,
Tiček začvrči.

On si popeva
Suncu se veseli,
Tičicu pozdravlja
Ovak joj velí:

„Tičica ma zlatá
Ja imam te rad,
Ti si mi srećica
Življenja meg sad.

Lubim te lubim
Ostaví me n-íj.
Da tebe izgubím
Življenu mi kraj.“

V toj gori šumci
Najrajši bi štel,
Pri toj cirkvici
Svoj grobek ímel.

V míru bi ležal
Vuz cirkvicu tu,
Tiček bi popeval
Pesmicu svu.

Na svet bi pozabil
Na življenje takaj,
Pri cirkvici bi bil
Za navek moj raj.

—m—

Čaj od orahove lupine:

Svatko nas poznaje vrijednost orahova drveta i slast jezgre njegove, ali nitko nas nije ni slutio, da je u suhoj smeđoj lupini njegovoj kakva vrijednost, pa smo je bacali od sebe ili u vatri palili.

Nevolja međjutim čovjeka svačemu nauči, pa tako je i maleno jedno društvanje u ovo nevoljno ratno vrijeme otkrilo u orahovoj lupini krasan miris, koji se kod gotovljenja čaja razvija.

O istinitosti ovoga glasa može se svatko e' o ovako osvjedočiti; Uzmi za dvije šalice čaja lupine od tri dobro orušena, tvrda smeđja oraha, pošto si prije izvadio iz nje pregratke, u kojima je bila jezgra ili kako je neki zovu kokoška, njezina. Ove lupine metni u vodu, pristavi k ognju, da se 2 do 3 minute kuha, dok ne požuti kao slama. Dodati se može sladora, mlijeka, limunova soka ili ruma po volji. Tko srkne taj izvrni napitak, lako će ostaviti kineski čaj.

Da orah ima vrlo mnogo hraniva u sebi, poznata je stvar, tako isto ima ga ne manje i u lupinama. Ugodnost toga čaja, prije i bolesniku a uz malo vježbe kod kuhanja može postati mnogo ukusniji od kineskoga.

U voćnim ljuštinama ili lupinama ima kako je poznato često više hranjivih stvari nego u mesu voćnom. To se vidi ako poridimo orah s drugim hranjivim tvarima.

Tako ima:

	voće	dušika	masti	ugljika	vla-kanca	pepela
orah	7.18	16.74	58.47	12.99	2.97	1.05
kravije mlijeko	87.27	3.89	3.58	4.94	—	0.72
govedje meso	76.47	0.36	1.80	—	—	2.17
grašak	13.80	23.30	1.80	52.00	5.57	2.75

Čaj ruski ima nešto eterskog ulja, 10°/_o treslovine, 0.8 do 3.5^o/_o teina.

Koliko ima hranjivih stvari u lupinama orahovim još nije proučeno. Ovo donosi gospodarski list Haus, Garten, Feld u 20 svesku 1916.

„Srčike“ i „Paprike“.

Iz samoborskih preporodnih dana.
Piše: S. O.

(Nastavak.)

Naprotiv se mora odlučno zanijekati, da je dr. Aleksa pisac „Papr.“ i ako bi baš za to govorilo, što je bio dobar sa Šenoom („Vienac“ 27. br. 1877.), a „Papr.“ se našlo u ostavštini Šenoinoj — —. Ta kad se je već Šenoa zanimao za takove stvari iznoseći 1878. u „Vencu“ „Pamflet na Ilirca“ u cijelosti, premda on neizmjereno zaostaje i za „Papr.“ — lako bi mu bio mogao znać, stari protomedik, predati svoj davni rukopis. Nu on mu ga nije predao. Umro je 1877, a Šenoa pišući 1878. („V.“ br. 6), kako se „aređom dočepao“ barem ovog pamfleta, ne pozna drugi koji slični spis istaknuti je i to, da premda „Pamflet“ ima nešto sličnosti s „Papr.“, pisac im nije istovjetan jer već želja, da se svaki Ilirac „v peku skoro bude smudil.“ nije nikako u stilu „Papr.“; a s druge strane ne može ni jedan Praunsperger biti pisac „Pamfleta“, premda je to bio „star plemić spreko Save“ sa zanosom za napoleonsku Francusku i premda baš takav bijaše u prvom redu Abel Praunsperger, već po svom odgoju u La Fiecheu i uspomenama na mlade adjutantske dane francuske. Šenoj je naime taj pisac bio poznat, pa on ipak velí: „Čudnovato i Franc invazija potakla je u Praunspergeru (očito misli Aleksu, ali ga imenice ne razlučuje od drugih) ideju Ilirizma, a pisac satire, najveći štovatelj Napoleona, bijaše najžešći neprijatelj Ilircem“ — pa je isključeno, da i se stilista kao Šenoa bio tako izrazio, da je i ovaj pisac bio Praunsperger. Šenoa je dakle poslao štampanja „Pamfleta“ dobio „Papr.“ i zato i nije dospio da ih objelodani-

pa smo prikračeni za njegove izvode o njima a možda i za rješnje mnogog pitanja. A ako ih je baš i dobio iz ostavštine Aleksine mogao se je u njoj naći i spis koga trećega a pogotovo njegova brata ili bratice.

To su bili Sandor i Fileus. Prvi sa svojim radikalnim shvaćanjem i jetkim sarkazmom, vozeci se uvijek u zatvorenoj kočiji, prava je slika pisca, što se iz zasjede anonimnosti obara na suvremenike. A Fileus, pjesnik pjesama, od kojih su neke postale i popijevkama samoborskim („Lepo puše — —“ i „Bel mesec — —“ a možda i lijepa kajkavska strofica „Ali usko je vumteti, kad nikaj ne boli — —“) imao bi bio i znatnu stihotvorskú spremu za takav posao. Jedino je sumnjivo, da li se oni nijesu odviše povukli u zabit svojih imanja i u lokaine prilike (posve razieno od dra Aleksa), dok „Papr.“ pokazuju najveće zanimanje za vanjski svijet i dobro poznavanje svega javnog života. Inače bi se pak bas kombinacijom, da je „Srč“ napisao dr. Aleksa, a „Papr.“ Fileus ili Aleksander, bratski mu, rođaci, ali različne osobe, vanredno proumačne sve sličnosti, ali i sve razlike među njima.

A nije mi ni žao, što to nije konačna neoboriva tvrdnja. Ta tim je cijeloj stvari ostao neki čar prikrivenog i ostala je prilika da se još tko zabavi ovim strofama i zamisli u njihovu tajnu, što se ne bi desilo, da je rečena posijednja riječ i stvar razjašnjena dosadnosti. Ta jednakzbama se ljudi bave ipak radi nepoznanica, a partiju šaha vrijedi igrati i tcar, kad je gotovo beznađno zamršena. I nije nemoguće, da će to daljno istraživanje naći potpunu odgonetku baš u onom maostvu porodičnih spisa, što se je kroz duge godine nakupilo u praunspergerskom podojjskom uvorcu. Pa da će se onda kad se nesumnjivo ustanovi pisac, još većim razumijevanjem gledati njegov lik u velikom nizu tamošnjih porodičnih portrea.

(Svršit će se.)

VOZNI RED

Vrijedi od 1. listopada 1916.

Iz Samobora kreću vlakovi i to:

5³⁰ ujutru,
9³⁰ prije podne,
1³⁰ poslije podne, te
6 sati na večer.

Iz Zagreba kreću vlakovi i to:

7¹⁵ ujutru,
11²⁵ prije podne,
2²⁵ poslije podne, i u
7³⁰ sati navečer.

Željezna peč

velika odmah za prodati. Upitati Šmidhenova ulica 7.

Prodaje se kuća

u Šmidhenovoj ulici br. 24 prodajna cijena jest 40000 K. upiti u upravi „Samob. Lar“

Dučanske prostorije

na trgu Leopolda Salvatora br. 7. iznajmljuje se od 1. siječnja 1917. — Poblize kod vlasnika g. Franje Bahovca.

Samoborska tiskara i papirnica

Slavko Sek.

Preporučuje slavnom općinstvu trga Samobora svoju veliku zalihu

RAZGLEDNICA

od Samobora, te raznih inih krajobraza, čestitka, umjetničkih, ljubavnih ratnih, ruža i t. d.

Raznog pisaćeg i risaćeg materijala. Listovnog papira u onotima i kutijama.

Raznih cigaretnih tuljčića uz najjeftinije cijene.

Veliki izbor trgovačkih knjiga, upisnih knjiga

Najjeftinija i najsolidnija izradba svih tiskarskih radnja za urede i privatnike

Rendez-vous Samoboraca u Zagrebu.

Svratište

„k, bobačkom rogu“

Elegantna restauracija. Izvršna kuhinja, dobro vino i pivo.

Preporučuje svojim cijenjenim gostima

F Horvat svratištar.

Sredstvo proti zatvorenju, tustilu i ulozima

STERNOV

moravsko gorko vrelo, blago i sigurno djelujuće sredstvo, te prema ispredjujućoj analizi najbolje gorka voda.

STERNOV pošta Sokolice kod Brna

Pomodna kuća i tvornica rublja S. BERGERA nasljednici

Jelačićev trg br. 2. ZAGREB Jelačićev trg br. 2.

Fine vunene i svilene tkanine.

Veliko skladište fine svile, fantastične tkanine po najnovijem okusu, engleskih tkanina za kostime, flanela za bluze i kućne haljine te raznih podstava i barhenda.

Muško i žensko rublje kao i posteljina.

Veliko skladište pamučne i platnene robe, stolnog rublja, garnitura za kavu, vezene garniture za krevete i pokrivača od flanela, zagrada, zavjеса i tkanina za pokućstvo.

Uzorke kao i pošiljke preko K 20— šaljemo franko.

6 filira

6 filira

Najbolji cigaretni papir sadašnjosti je

„GOLUB“

Jedini hrvatski proizvod.

Zdraviju neškodljiv.

Dobije se svuda. — Stoji samo 6 filira.

Prva hrv. tvornica cigaretnog papira
U ZAGREBU.

6 filira

6 filira

STAKLANA FRANZ, Zagreb, Jelačić trg 7.

Trgovina na malo i na veliko. — Telefon br. 22-42.

Krasne moderne čaše. Elegantne kristal garniture, najnoviji proizvod.

Prikladni darovi za svaku zgodu kao:

čaše i boce sa hrvatskim narodnim grbom i trobojkom. Majolika čuture u narodnom slogu.

Nippee figure iz glasovitih tvornica. Električne i petrol. svjetiljke i lampaši.

Specijalno skladište za bakteriol. i izikalne potrebitine.

Staklenke za odpremu dejetaka u propisnim drvenim kutijama.